

Valtakunnallinen perhekeskuskonferenssi
- yhdessä lasten, nuorten ja perheiden rinnalla

Liikkumista edistävä työote ja perheliikuntaneuvonta
– perhekeskukset kumppaneina perheiden terveyden
ja liikkumisen edistäjinä.

Sanna Wirenius

30.11.2023

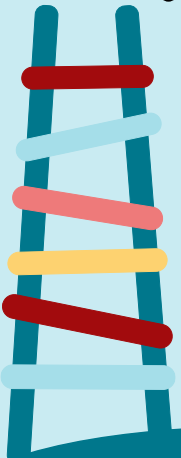

ELOISA

Etelä-Savon
hyvinvointialue

Jokainen tsäänssi on mahdollisuus

- Elintapojen näkökulman tiedostaminen – merkityksen ymmärtäminen
  - Oivallus siitä, että ravinto, liike ja lepo vaikuttaa vahvasti jaksamiseen & pärjäämiseen
- Havaitseminen, huomioiminen ja tarttuminen
  - Tunnista, kysy ja ota puheeksi
- Tue, ohjaa ja/tai auta perhe avun äärelle
  - Tarjoa tukeasi missä voit ja tarpeen vaatiessa ohjaa asiantuntijan luokse

Vaikuttavia vaikuttajia

Neuvolan
terveyden-
hoitajat

Varhaiskasvatus:
opettajat ja
hoitajat

Sosiaalityön-
tekijät

Ryhmiä
vetäjät

Opiskelu-
huollon
työntekijät

Kotipalvelun
työntekijät

Opettajat

Ohjaajat
sos.huollossa ja
lastensuojelussa

Perhetyön-
tekijät

Järjestöjen
perheiden
kohtaajat

Seurakunnan
lasten
ohjaajat

Seurakunnan
nuorten
ohjaajat

Kohtaamis-
paikkojen
ohjaajat

Varhaiskasva-
tuksen
sosionomit

Millainen sinun roolisi voisi olla? Voitko vaikuttaa suoraan perheeseen tai esimerkiksi työn suunnittelun kautta?

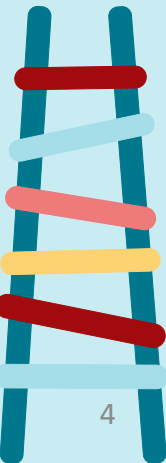
Carpe diem – Huomaa hetki!

- **Havaitse & kysy**

- Mitä perheessä tiedetään elintavoista?
  - Miten tiedon rajoissa toimitaan?
  - Mikä saattaa estää toimintaa, vaikka tietoa olisikin tai sitä annettaisi? Pyri auttamaan esteiden poistamisessa (esim. kodin tilaratkaisut voivat vaikuttaa uneen ja lepoon)
- Esimerkiksi ravitsemuksesta
  - Miten kysyt?
    - Syödäänkö teillä terveellisesti? **VAI**
    - Miten, milloin ja mitä syödään?
  - Onko ruoan hankkimisessa tai valmistamisessa haasteita, talous & taidot?

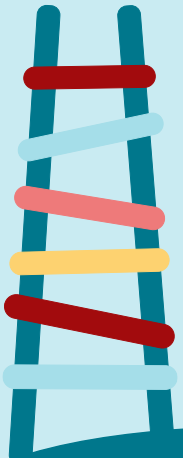
- **Perheen omassa arjessa** – mihin jo olemassa olevaan kohtaan liikkuminen sopii?

- Tunne perhe, vältä ennakko-oletuksia
- Käy kotona jos mahdollista
  - Saat pienessä ajassa selville realiteetteja enemmän kuin monen toimistotapaamisen aikana
- Käytä aikaa siihen, että tiedät, mihin tässä perheessä on mahdollisuuksia ja ennen kaikkea **motivaatiota – perheen arvot**
- Ideoikaa **yhdessä**, ihan pienenpieniäkin asioita

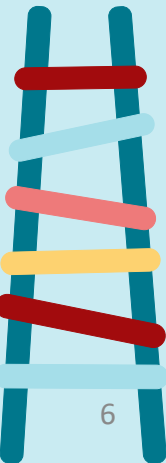
Pienet arkiset asiat

- Ryhmätoiminnoissa ja tapaamisissa valitse tarjoilut ”sillä silmällä”
- Käytä toiminnallisuutta silloin kuin voit, esimerkiksi nuorten kanssa työskentelyssä
- Uskalla tarttua elintapa-asioihin erilaisissa keskusteluissa ja suunnitelmien teossa, esim. vasu, lapset puheeksi, ”eteiskeskustelut”...
  - Otamme puheeksi väkivalta-asioitakin, miksi emme tarvittaessa elintapoja?
- Muista alueesi järjestöt ja erilaiset yhdistykset – hyödynnä osaamista ja yhteistyötä
- Ohjaustyössä olet esimerkkinä, älä jätä omaa lounastasi väliin
- Joskus pitää toppuutellakin, palautuminen se vasta tärkeää onkin
- **Terveet elintavat ovat iloinen ja rento asia – asenteet tarttuvat!**

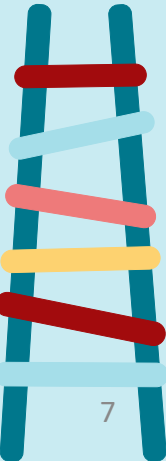

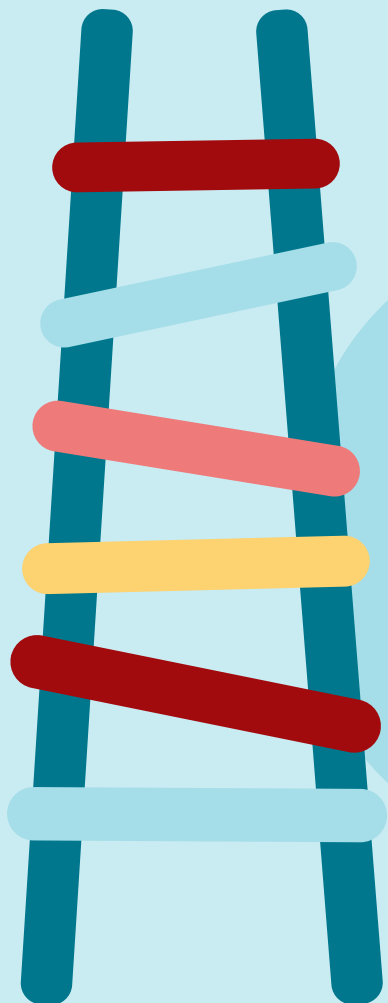
Oppia ikä kaikki

- Hanki itsellesi osaamista → elintapoja tukeva työote → myötävaikutus omaan arkeen → hyvinvoiva työntekijä on organisaation ilo → win-win-win
- Roolistasi riippuen – voi olla, että tarvitset apua, siispä verkostoituminen kannattaa
  - Tukea on saatavilla esimerkiksi:
    - terveydenhuollon toimijoilta (neuvola, ravitsemusterapeutit...)
    - elintapaohjauksen tiimiltä, selvitä, onko alueellasi sellaista
    - liikuntaneuvonnasta (yleensä kunnissa)
    - yhdistyksistä, järjestöistä (esim. MLL, Martat, Sydänliitto, paikalliset toimijat...)
    - toimintamalleista ja –menetelmistä, mm. Neuvokas perhe
- Kaikkein tärkeintä on **kysyä** kauniisti, ihmetellä **yhdessä**, aprikoida vaihtoehtoja, **tarjota apua** – olen tässä ja autan sinua!

Kiitos!

Perheliikunta- neuvonta

**LIKKUVA
AIKUINEN**

katariina.tuunanen@jamk.fi

**LIKKUVA
PERHE**

johanna.pekkanen@suomenlatu.fi

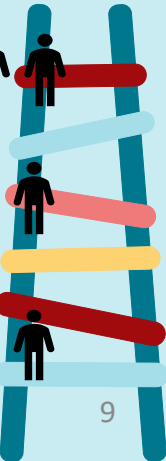
nina.korhonen@oph.fi

Likes
by jamk

kaisa.koivuniemi@jamk.fi

Perhe liikuntaneuvonnalle on tarvetta

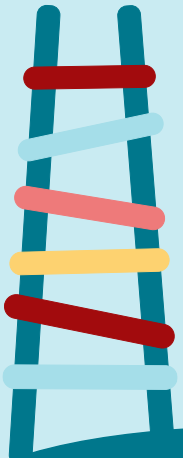
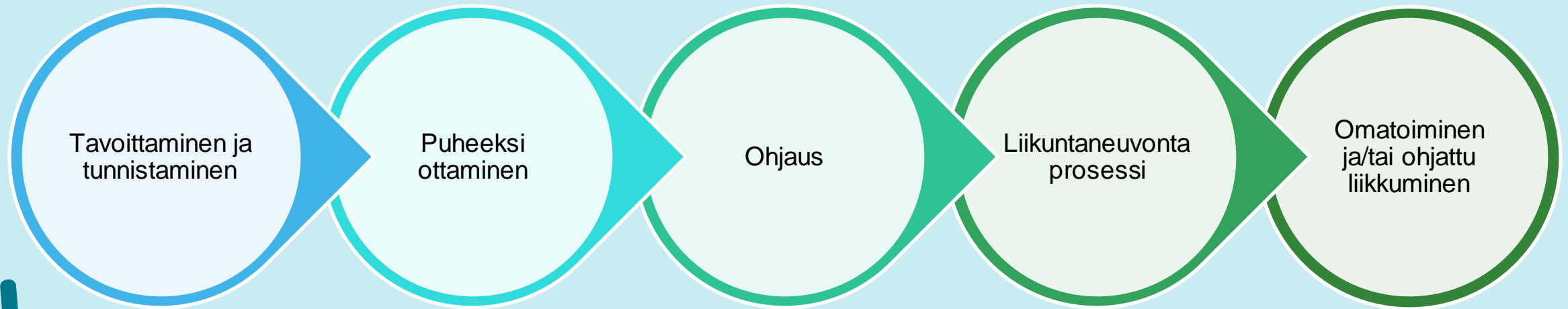
Perheliikuntaneuvonnalla liikkuminen osaksi arkea

- Tukea liikunnallisemman elämäntavan saavuttamiseksi
- Elintavat periytyvät – Huoltajien esimerkki liikuntatottumuksista siirtyy lapsille ja voi kantaa läpi koko elämän
- Perheen omista lähtökohdista ja tarpeista huomioiden elämäntavat kokonaisuutena
- Palvelu tukee koko perheen yhteistä elintapamuutosta
- Liikuntaneuvontaa työkäisille tarjoaa jo 61 % kunnista → Perheille suunnattuna uusi palvelu, vahva nouseva tarve
- Hallitusohjelman kirjaus:
Tuetaan perheiden liikunnan edistämistä.
Lisätään neuvoloihin perheliikuntaneuvontaa.

Perheliikuntaneuvonnan palveluketju

- Mistä kohtaa löydät itsesi?

Tavoittaminen ja tunnistaminen

- Liikuntapalvelut
- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus

Kunta

Perhe

Kolmas sektori

Hyvinvointialue

- Järjestöt
- Yhdistykset
- Seurakunnat
- Avoin leikkitoiminta

- Neuvola
- Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto
- Terveys- ja ikäkausitarkastukset
- Lapsiperheiden sosiaalipalvelut

Tavoittaminen ja tunnistaminen

Puheeksi ottaminen

- Jokainen voi ottaa liikkumisenpuheeksi
  - Tunneherkää asiasta puhuminen vaatii turvallisuuden ja arvostuksen tunteen
  - Kuuntelu on puhetta tehokkaampaa, kuulluksi tulemisen tunne
- Te olette vuorovaikutustilanteiden ammattilaisia
- Olet hyvällä asialla ja osa elintapamuutokseen valmistavaa polkua

- Tukea liikkumisen puheeksiottamiseen:
- Etukeno-verkkotapahtuma: [Siitä puhe mistä puute – liikkumisen puheeksiotto asiakaskohtaamisissa](#)
- Materiaalit ja kampanjat
  - Arkiseikkailu-kampanja syksyisin
  - Neuvokas perhe

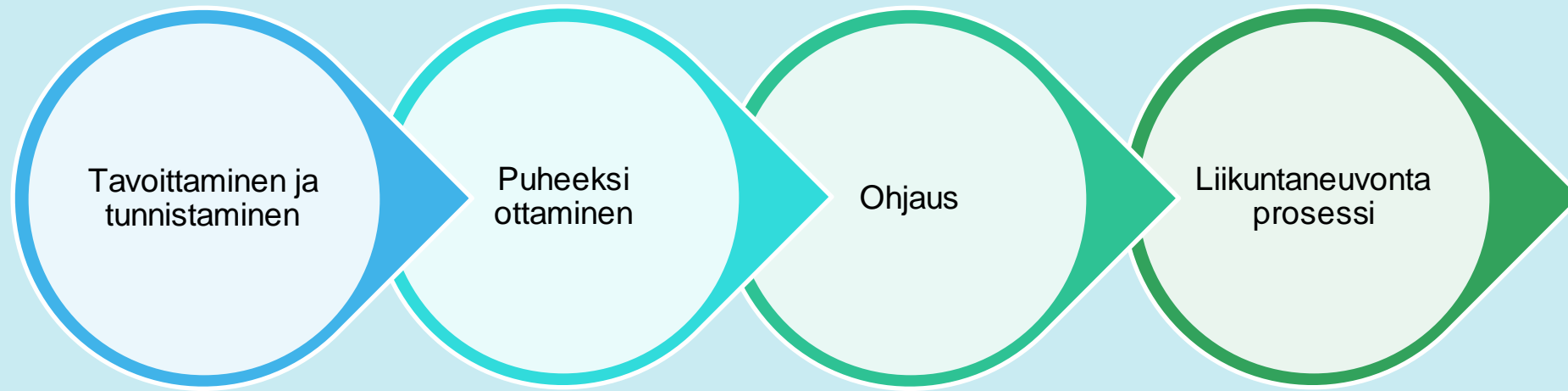
Tavoittaminen ja
tunnistaminen

Puheeksi
ottaminen

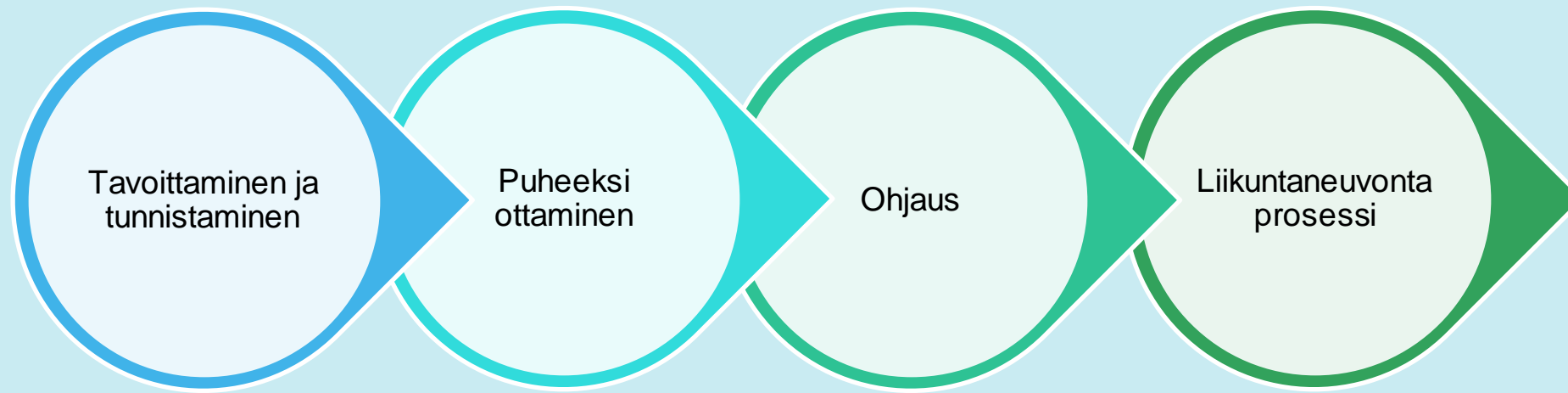
Ohjaus

- Lähete
- Sähköinen ajanvaraus
- Kannustus omatoimiseen ajanvaraukseen

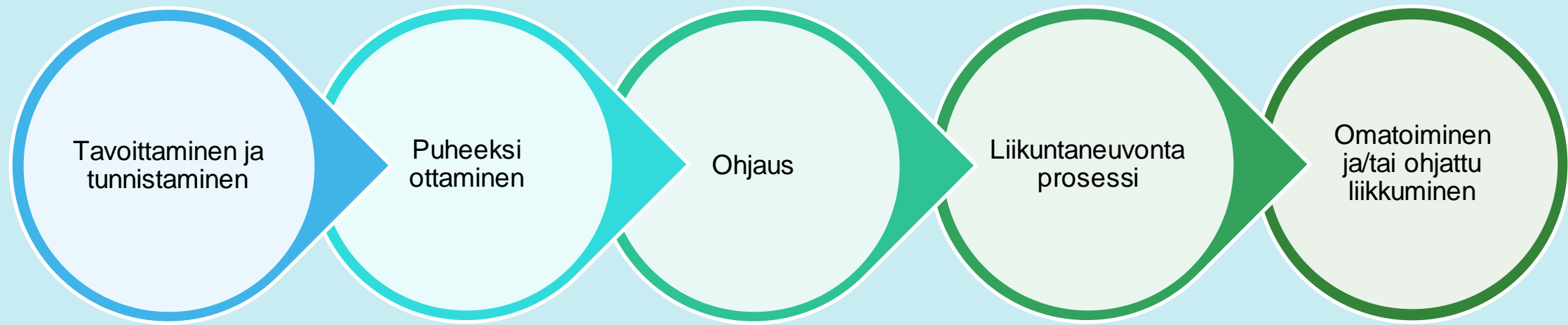
- Parhaat ja vaikuttavimmat käytännöt vielä etsinnässä
  - Perhekohtainen
  - Ryhmäneuvonta
  - Tavataan perhe, huoltajat voivat jatkaa työikäisille suunnatun liikuntaneuvonnan parissa
- Kunnan liikuntapalvelut yhdessä
  - Neuvolat
  - Seurakunnat
  - Varhaiskasvatus

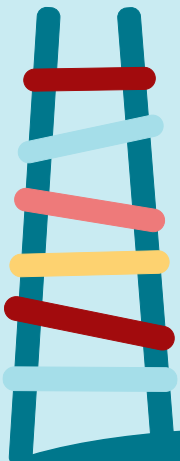
- Huoltajat keskiössä
  - Liikkumisen merkityksellisyyden löytyminen, pystyvyyden tunne, voimavarat, motivaatio
  - Yhteisiä kokemuksia, kaikkien perheenjäsenten tarpeet ja toiveet esille
- Tukea käyttäytymisen muutokseen – ei pelkkiä liikuntakokeiluja
- Liikuntaneuvonta on vaikuttavaa

- Tiedossa perheliikunnan palvelut alueella
- Omat ryhmät neuvonnan asiakkaille
- Etukortit liikkumisen kannustimena neuvonnan asiakkaille

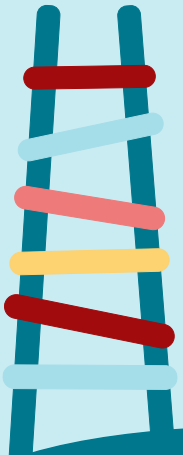

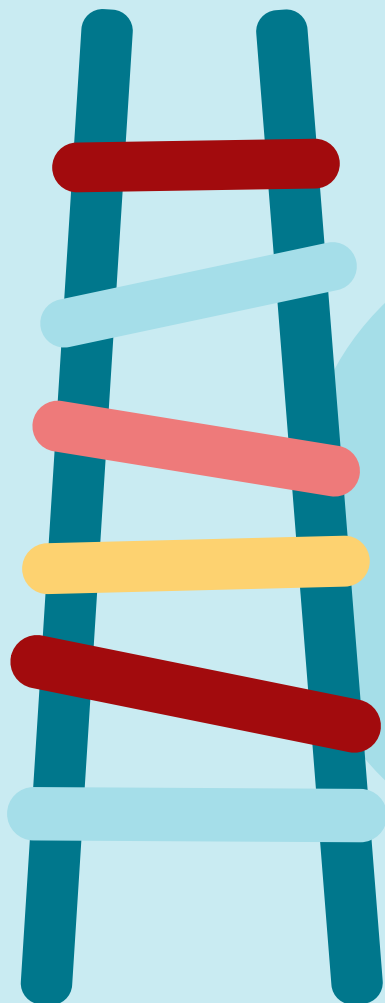
Yhdessä jatkossakin eteenpäin ilon kautta - Lähtekää mukaan kehittämistyöhön

- Tietoa
  - Liikuntaneuvonnan tila -kysely 2023
  - Opinnäytetyön tulokset
  - Liikuntaneuvonnan valtakunnallinen seminaari 19.-20.3.2024 Hämeenlinna
- Viestintää
  - liikuntaneuvonta.fi -Facebook-ryhmä
  - Liikuntaneuvonta.fi -verkkosivut
  - Artikkelit
- Hyvien käytäntöjen kokoamista

Kiitos!

Neuvokas perhe -menetelmän monialaisen käytön pilotointi osana Lapin perhekeskuskehittämistä

Perhekeskus arjen terveystaitoja tukemassa

Valtakunnallinen perhekeskuskonferenssi

30.11.2023

Neuvokas perhe -menetelmän monialaisen käytön mahdollisuudet

Marjaana Kauranen

terveyden edistämisen asiantuntija, Neuvokas perhe/Sydänliitto

Pilotoinnin taustalla olevat tarpeet ja tavoitteet sekä alueellinen toteutus

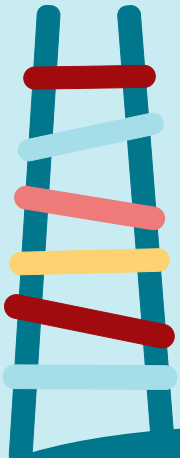
Mervi Pirkola

terveyden edistämisen erityisasiantuntija, Lapin Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –hanke

Neuvokas perhe -menetelmän monialainen käyttöönotto Torniossa

Heidi Juuso

perhekeskuskoordinaattori Tornio, Lapin Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –hanke

Kehosuhde

Liikkuminen

*Arki ja
vanhemmuus*

Lepo

Syöminen

Terveysteen liittyviä taitoja opitaan kaiken ikäisenä

**Iloa ja hyvinvointia
perheiden arkeen
vahvuuksia korostamalla.
Tietoa ja tukea arjen
hyviin valintoihin.**

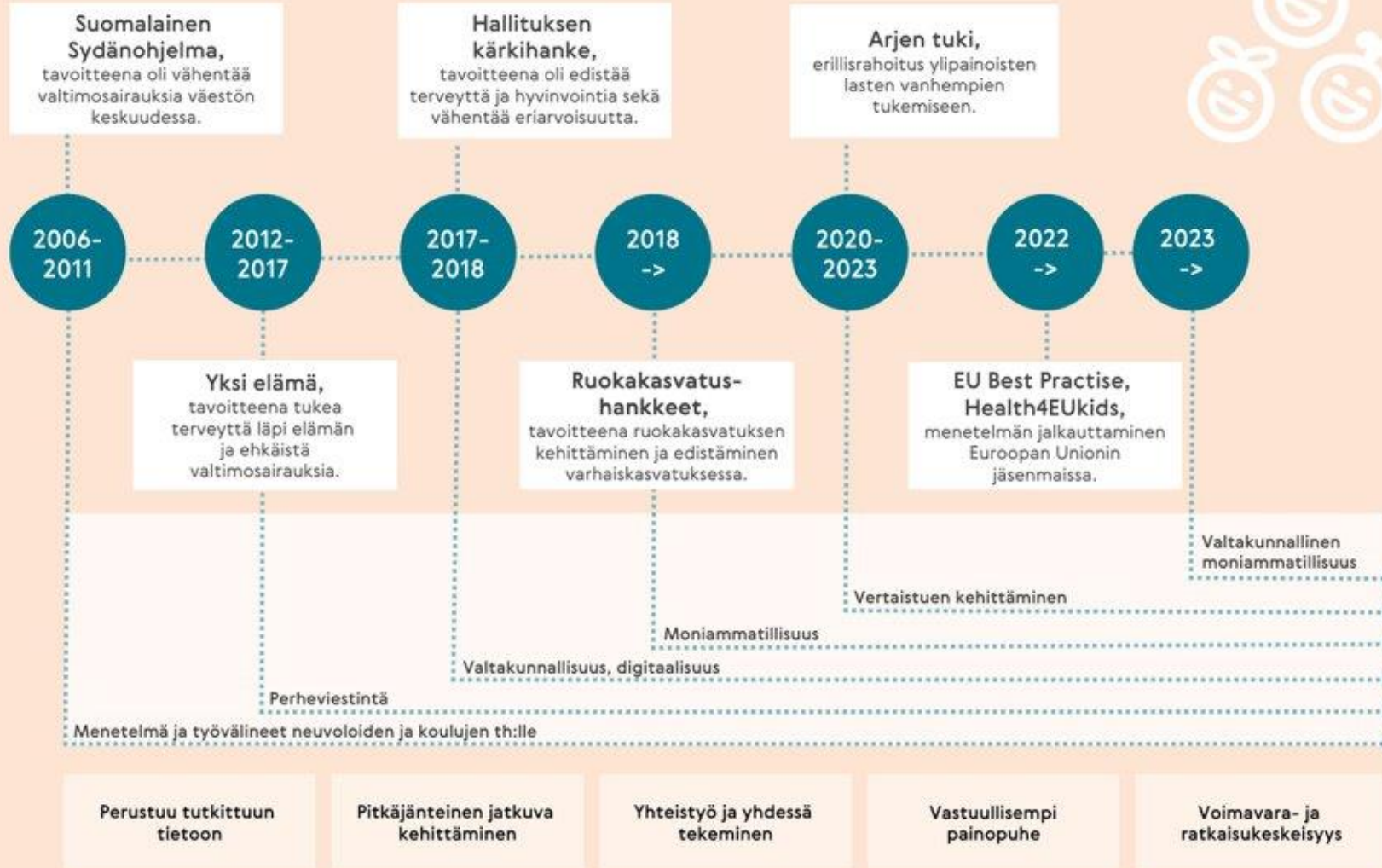

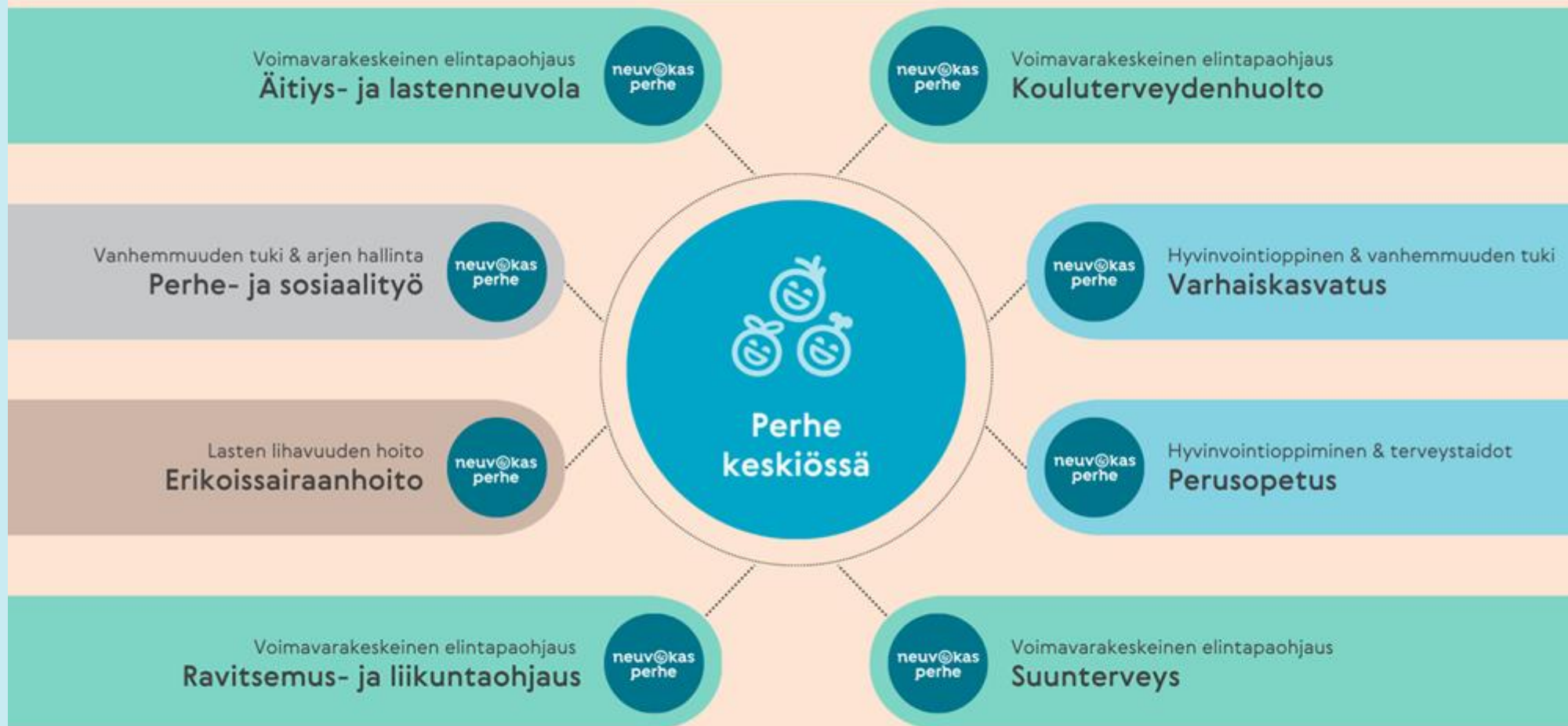
**Hyvän näkemisen voima,
ratkaisukeskeisyys ja
voimavaralähtöisyys.**

**Minä olen arvokas ja hyvä.
Haluan pitää huolta itsestäni.**

Neuvokas perheen kehityskaari

Jokainen ammattilainen on tärkeä perheen hyvinvoinnin ja elintapojen tukena.

Perheet saavat tukea oikea-aikaisesti ja yksilöllisesti.

Viesti vahvistuu, kun se on sama kaikilta ammattilaisilla.

Neuvokas perhe – moniammatilliset koulutukset

Neuvokas perhe –perusteet moduuli

- Kaikille yhteinen
- Neuvokas perhe –ideologian, ohjauksen perusteet, moniammatillisen yhteistyön herättely, lihavuuden stigma

Neuvokas perhe – työvälineet moduulit

- Terveystieteissä työskentelevät
- Kasvatuksessa ja opetuksessa työskentelevät
- Perhetyössä työskentelevät

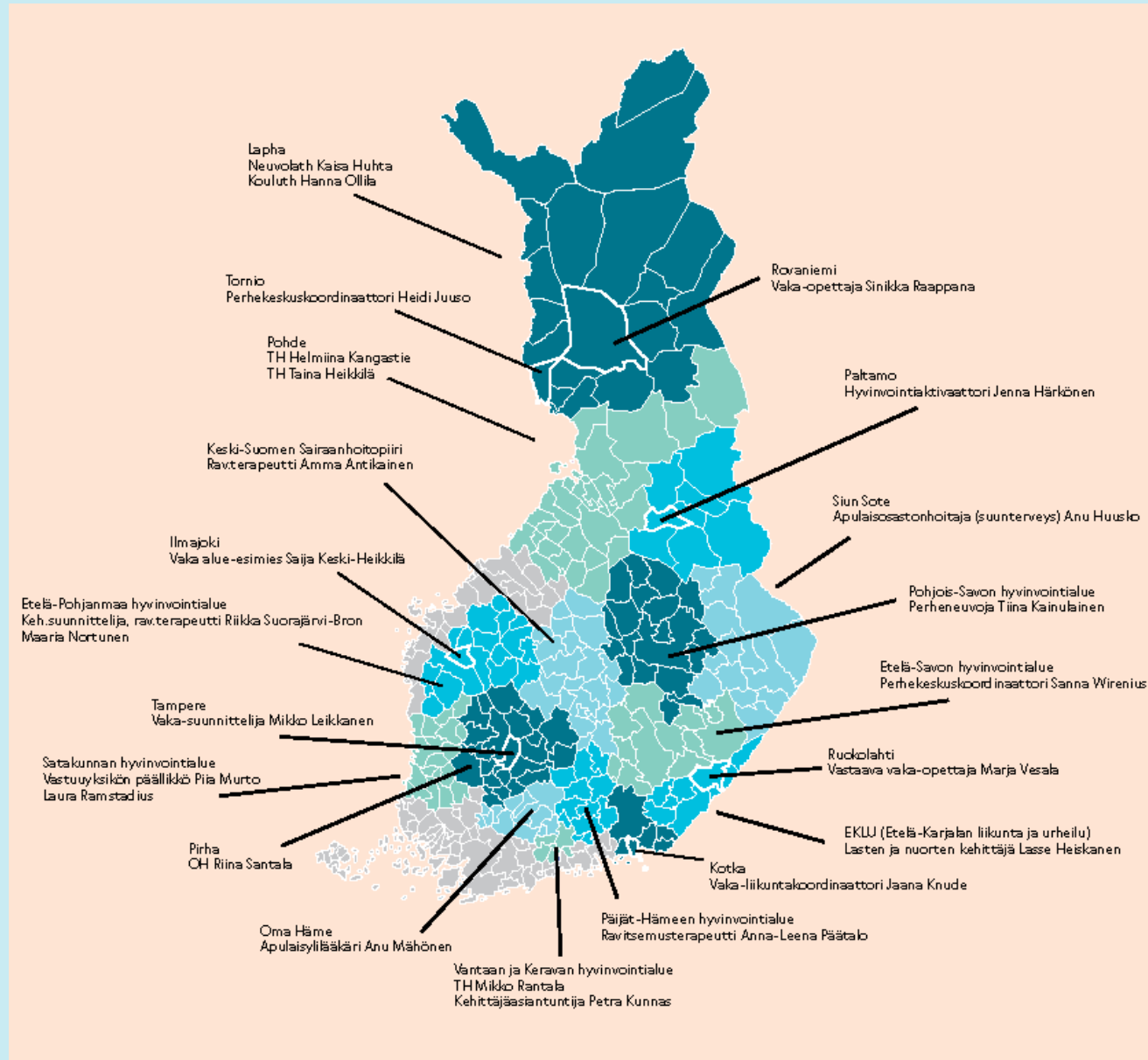

Asiakirjat, joissa Neuvokasta jo suositellaan

- NEUKO-tietokanta
- Lihavuuden Käypä hoito -suositus
- Policy brief- kuntapäätäjänä rakennat terveyttä edistävää arkea lapsiperheille
- Terveystieteiden tutkimuskeskuksen palveluvalikoimasuositus:
"Elintapamuutosta tukevat tekijät elintapaohjauksen ja omahoidon tuen menetelmissä epäterveellisen ravitsemuksen ja vähäisen liikkumisen aiheuttaman sairastumisriskin pienentämiseksi"
- EU best practice
- HYTE- toimintamallien arviointiprosessi käynnistynyt
- Alueelliset hoitoketjut

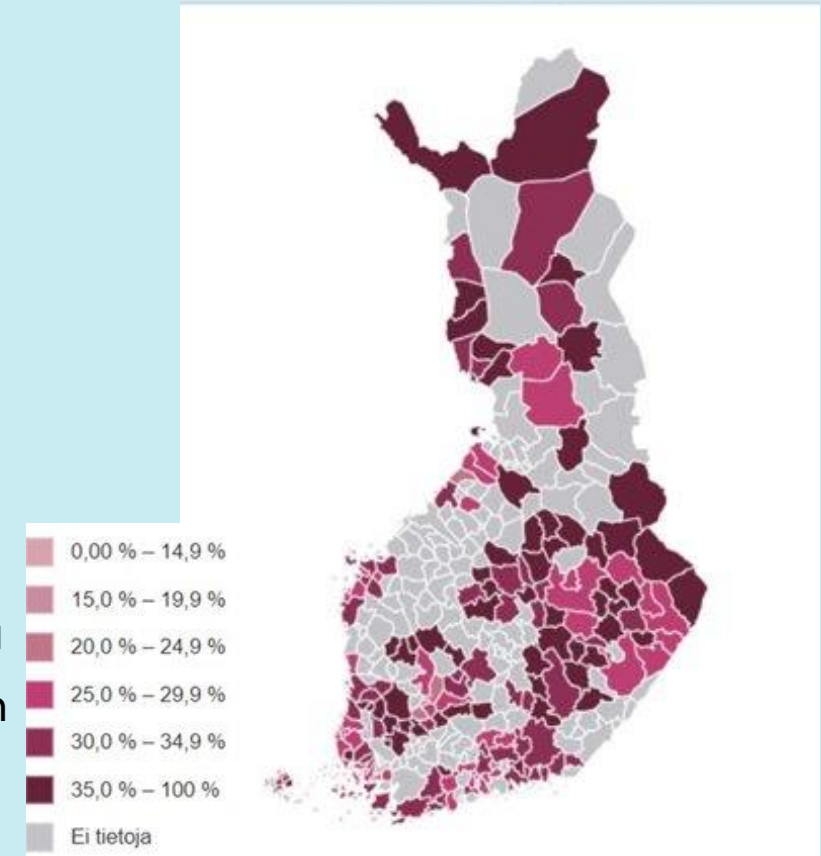
Neuvokas perhe-agentit 2023

Lähtötilanne

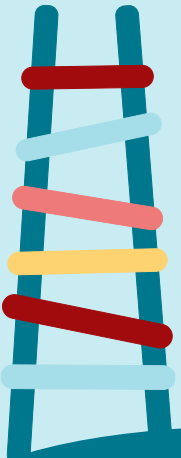
- Toimenpiteen käynnistäminen keväällä 2022: alueellinen kysely käytössä olevista elintapainterventioista sote-yksiköihin, kunta- ja järjestötoimijoille.
- Kehittämistoimenpiteen taustalla: THL:n sairastavuusindeksi (2017–2019), SOTE-nettokäyttökustannukset (2021), väestöllinen huoltosuhte (2021), kouluterveyskyselyn tulokset 5. ja 6.lk. elintavoista(2021) ja FinLapset-rekisteriseurannan tulokset ylipainon yleisyydestä (2021).
- Kansantautien riskitekijöitä ovat epäterveellinen ravitsemus, vähäinen liikunta, tupakointi, ylipaino, alkoholin käyttö, riittämätön yöuni, huono suunterveys.
  - ➔ kansantautien syntyä ja sairauden etenemistä voidaan ehkäistä elintavoilla.
- Väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen edellyttää eri toimijoiden välistä yhteistyötä.
- Toimenpide osaksi olemassa olevia rakenteita ja ammattilaisten perustyötä
- Neuvokas perhe -menetelmän käytön vahvistaminen ja monialaisen käytön laajentaminen osaksi perhekeskusten kehittämistä: "perhekeskusten ydintehtävänä on edistää ja seurata lapsen ja perheen terveyttä ja hyvinvointia sisältäen perheen terveellisten elintapojen edistämisen".

Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) ikäryhmittäin
7–12-vuotiaat pojat (2021)

Tavoitteena

- Vahvistaa hyvinvointialueella ennaltaehkäisevien työmallien ja toimintatapojen käyttöönottoa
- Edistää ja kehittää monialaisessa yhteistyössä elintapaohjausta ottamalla käyttöön laadukkaita ja vaikuttavia elintapaohjauksen toimintamalleja
- Lisätä yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa
- Elintapaohjauksen osaaminen sosiaali- ja terveyskeskuksissa lisääntyy
- Toimilla edistetään kansantautien ehkäisyä, hoitoa ja hoidon vaikuttavuutta

Neuvokas perhe- menetelmän monialaisen käyttöönoton pilotointi osana Rovaniemen ja Tornion perhekeskuskehittämistä

Perhe keskiössä

Hyvinvointialue, kunnat ja järjestöt

Vaikuttavimmat terveyttä ja hyvinvointia edistävät toimintamallit ja menetelmät toteutuvat eri toimijoiden välisenä yhteistyönä.

Perhekeskus

Tuo yhteen perheiden kanssa työskentelevät ammattilaiset ja vahvistaa monialaista yhteistyötä.

- Perhekeskuskoordinaattorin roolina pilotoinnissa: koulutustarpeen kartoitus, jatkuva viestintä ammattilaisille ja perheille, käyttöönoton koordinointi.
- Kehittämistyön tukena monialainen verkosto.

Yli 200 koulutettua ammattilaista

Esim.

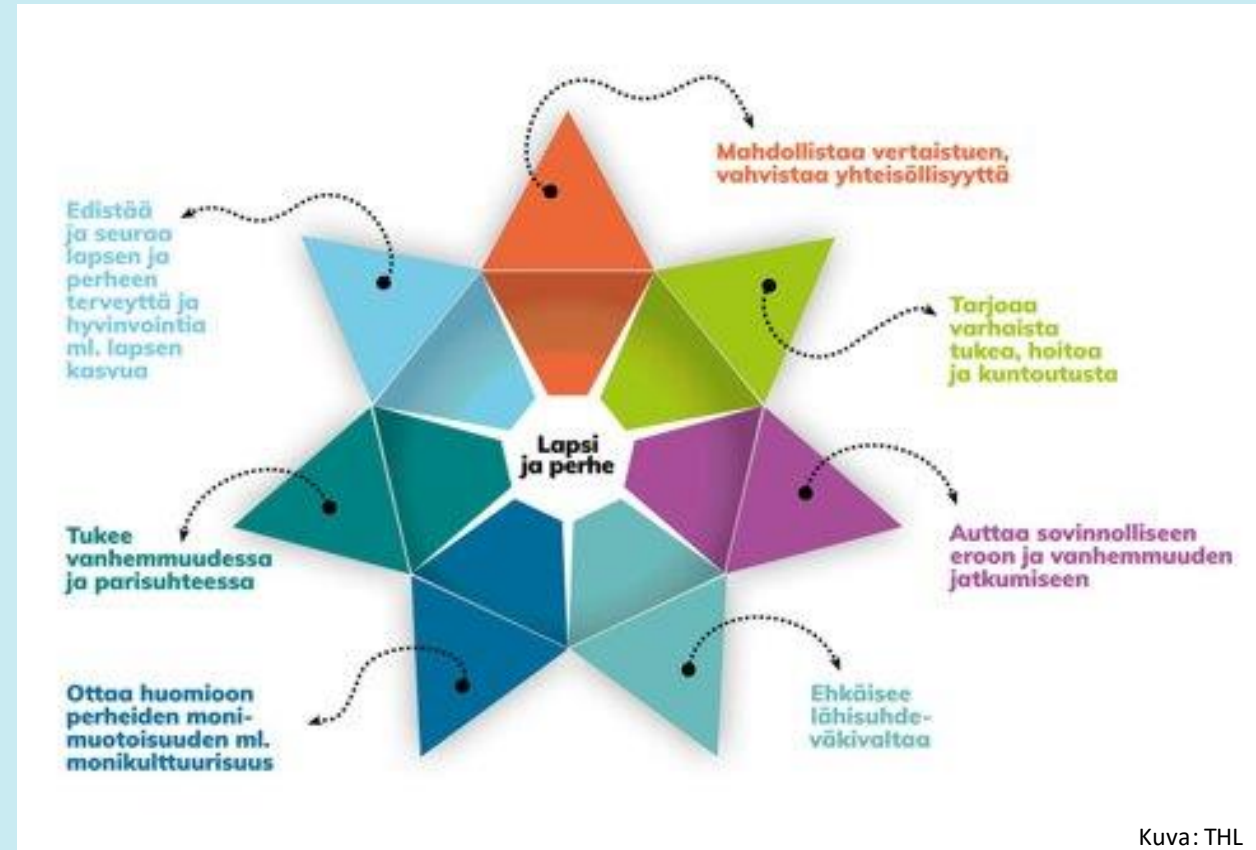
- varhaiskasvatuksen hoitajia erityisopettajia, aluejohtajia sekä päällikkö
- järjestötoimijoita
- terveydenhoitajia
- seurakunnan lasten- ja iltapäiväkerhon ohjaajia
- perusopetuksen koulunkäynninohjaajia
- perheohjaajia ja sosiaaliohjaajia
- perhekeskuskoordinaattorit

Neuvokas perhe

Menetelmä on monialainen lapsiperheiden elintapaohjauksen ja hyvinvointioppimisen menetelmä.

Perhekeskuskehittäminen Torniossa

- Kehittäminen alkoi 2022 keväällä/ kesällä.
- Perhekeskuskoordinaattori aloitti 08/2022.
- Monialaisia työpajoja järjestetty tähän mennessä 8.
- Työpajojen teemat liittyneet perhekeskuksen tehtäviin.
- Työpajoissa nousut esille:
  - tiedotus
  - monialaisen yhteistyön vahvistaminen
  - vanhemmuuden tukeminen
  - mielen hyvinvoinnin tukeminen

Kuva: THL

Neuvokas perhe Tornioon

08/2023 koulutettu yli 100 työntekijää

Osallistujia:

- varhaiskasvatuksen hoitajat, perhepäivähoitajat, erityisopettajat, aluejohtajat ja varhaiskasvatuspäällikkö
- seurakunnan lastenohjaajat
- terveydenhoitajat, osalla vahvistuskoulutus
- järjestötoimijoita

Kiinnostusta koulutukseen myös koulunkäyntiavustajilla, perhetyöntekijöillä, varhaiskasvatuksen opettajilla.

Neuvokas perheen hyödyntäminen

- Yksikön sopimalla tavalla, kuten kuukausiteemat perhekerhoissa Neuvokas perheen pohjalta
- Yksiköissä/ työyhteisöissä Neuvokas Perhe –vastaava ja Tornion Neuvokas perhe –agentti
- Olemassa olevissa yhteistyökäytännöissä, esim. 2v kotikäynneillä ja 4v (vasu)keskusteluissa
- Tapahtumissa, esim. monialaisesti toteutettu toiminnallinen koko perheen tapahtuma, jossa hyödynnetty Neuvokas perhettä ja Neuvokas perhe –sivuston esittelyä
- Tiedottaminen asiakkaille/ ammattilaisille mm. Tornion sähköisessä perhekeskuksessa, Tornion perhekeskuksen somekanavilla, päiväkodeissa, vanhempainilloissa, perhekerhoissa, artikkeleissa
- Varhaiskasvatuksen ja ruokapalveluiden yhteistyön tiivistäminen Neuvokas perhettä hyödyntäen.

Neuvokas perhettä voi hyödyntää koko perhekeskus!

Mitä pilotoinnin jälkeen?

Tuloksia ”Menetelmän monialaisen käytön pilotti”-kyselystä:

- Solahtaa hyvin olemassa oleviin yhteistyömuotoihin, lisäresursseja ei tarvita.
- Juurtumista edistää oman tiimin ja monialaiset palaverit, selkeä vastuun jako, työyhteisön ja esihenkilön sitoutuminen, uusien työntekijöiden perehdytys, säännölliset koulutukset ja viestintä sekä hyvät materiaalit

Tulevaisuuden näkemykset:

- Monialainen Neuvokas perhe-kehittämistyö jatkuu
- Neuvokas perhe -kriteeristön kehitys: ”Milloin voidaan sanoa, että menetelmä on käytössä?”
- Valtakunnallinen selvitys Neuvokas perhe -menetelmän käytöstä hyvinvointialueilla ja kunnissa.

Lisätietoa:

Pilotoinnin kuvaus Innokylässä:

- o [Neuvokas perhe -menetelmän monialaisen käytön pilotointi osana Lapin perhekeskuskehittämistä](#)

Uutiset ja tiedotteet:

- o [Lähes 200 perheiden palvelujen ammattilaista koulutetaan Neuvokas perhe -menetelmän käyttöön Torniossa ja Rovaniemellä syksyllä 2023](#)
- o [Neuvokas perhe edistää lapsiperheiden hyvinvointia ja terveyttä – Torniossa ja Rovaniemellä lapsiperheitä kohtaavat ammattilaiset käyttävät vaikuttavaa menetelmää](#)

Marjaana Kauranen, marjaana.kauranen@sydanliitto.fi

Mervi Pirkola, mervi.pirkola@poske.fi

Heidi Juuso, heidi.juuso@lapha.fi

